

A hetedik környezetvédelmi cselekvési program – általános uniós környezetvédelmi cselekvési program 2020-ig

Az uniós intézmények és a tagállamok együtt felelősek a kiemelt célkitűzések végrehajtásáért és eléréséért, így jövőbeli fellépéseiket ennek a közös stratégiának kell irányítania.

2050-ben jólétben, bolygónk ökológiai korlátait tiszteletben tartva élünk. Jólétünk és egészséges környezetünk egy olyan innovatív és körkörös gazdaságból származik, amelyben semmi nem megy veszendőbe, és amelyben a természeti erőforrásokkal való gazdálkodás fenntartható módon folyik, a biodiverzitást pedig társadalmunk ellenálló képességét fokozva védjük, értékeljük és helyreállítjuk. Karbonszegény növekedésünk már régóta független erőforrás-felhasználásunktól, és megszabja a biztonságos és fenntartható globális társadalom ütemét.

A program kilenc kiemelt célkitűzést sorol fel, továbbá azt, hogy az EU-nak ezek elérése érdekében mit kell tennie 2020-ig. Ezek a következők:

1. az Unió természeti tőkéjének védelme, megőrzése és növelése
2. az Unió erőforrás-hatékony, zöld és versenyképes, alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdasággá történő átalakítása
3. az uniós polgárok megóvása a környezettel kapcsolatos terhelésektől, valamint az egészségüket és jóllétüket fenyegető kockázatoktól
4. a környezetre vonatkozó uniós szabályozás előnyeinek maximalizálása a végrehajtás javításával
5. az uniós környezetpolitika ismeret- és tudományos alapjának bővítése
6. a környezet- és éghajlat-politikával összefüggő beruházások feltételeinek javítása és a környezeti externáliák kezelése
7. a környezetvédelem integrációjának és a szakpolitikák koherenciájának növelése
8. az uniós városok fenntarthatóságának javítása
9. a nemzetközi környezettel és éghajlattal kapcsolatos kihívások hatékonyabb uniós kezelése

Tematikus prioritások

A program három kiemelt területet határoz meg, ahol többet kell tenni a **természet védelme, a gazdasági rugalmasság erősítése, az erőforrás-hatékony, alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaság fellendítése**, valamint **az emberi egészséget** és jóllétét fenyegető azon veszélyek csökkentése érdekében, amelyek a szennyezéssel, a vegyi anyagokkal, valamint az éghajlatváltozás hatásaival kapcsolatosak.

1. Az első cselekvési terület a **természeti tőkével**¹ kapcsolatos és magában foglalja a termékeny talajtól és termelőkény termőföldraktől és tengerektől az édesvizekig és a tiszta levegőig terjedő területet, valamint az ezeket támogató biodiverzitást is. A természeti tőke olyan nélkülözhetetlen szolgáltatásokat foglal magában, mint a növények beporzása, az árvizekkel szembeni természetes védekezés, valamint éghajlatunk szabályozása. Az Unió kötelezettségeket vállalt a biodiverzitás elvesztésének megállítására, valamint az európai vizek és a tengeri környezet jó állapotának elérésére. Ezen túlmenően a pénzügyi és technikai támogatással együtt jogilag kötelező érvényű kötelezettségvállalásokkal eszközöket biztosít ezek elérésére, beleértve a víz keretirányelvet, a levegőminőségi irányelvet, valamint az élőhely- és madárvédelmi irányelveket. Mindazonáltal környezetünkre jelentős nyomás nehezedik. Az unióban a biodiverzitás még mindig csökken, az ökoszisztémák zöme veszélyesen hanyatlak, így jelentősebb erőfeszítésekre van szükség.

Azért, hogy eljussunk ide, a környezetvédelmi cselekvési program kimondja az EU, a nemzeti hatóságok és az érdekelt felek kötelezettségvállalását, hogy felgyorsítsák a **2020-ig szóló biodiverzitási stratégia és az európai**

vízészletek megőrzésére irányuló terv célkitűzéseinek végrehajtását. Vannak olyan témakörök is, amelyek esetében uniós és nemzeti szinten egyaránt további fellépésekre van szükség, ilyenek például a talajvédelem, a fenntartható termőföldhasználat, valamint az erdészeti erőforrások. A program szerint még hatékonyabb fellépésre van szükség az óceánok és a tengerek védelme, a halállományok megőrzése, valamint a tenger szennyezésének csökkentése érdekében.

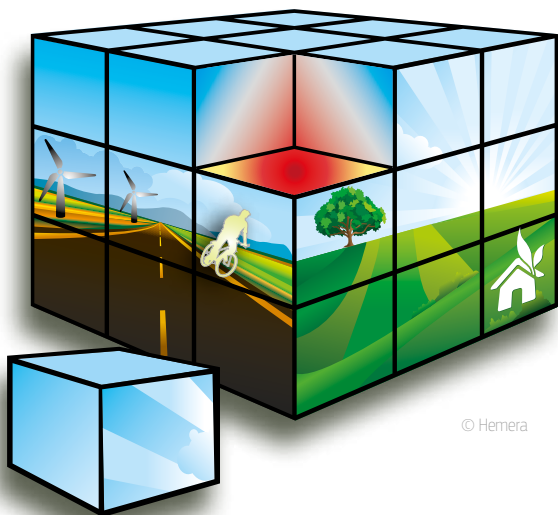
2. A második cselekvési terület azokkal a feltételekkel kapcsolatos, amelyek segítenek az unió **erőforrás-hatékony, alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdasággá** történő átalakításában. Ehhez az alábbiak szükségesek:

- az éghajlatváltozási és energiaügyi csomag maradéktalan végrehajtása a 20-20-20 célkitűzések elérése érdekében, valamint az éghajlatváltozási szakpolitika által teendő következő lépésekről szóló megállapodás 2020 utánra vonatkozóan;
- a termékek teljes életciklusra vetített környezeti teljesítményének jelentős javítása;
- a fogyasztás környezetre gyakorolt hatásának csökkentése, beleértve az olyan kérdéseket, mint például az élelmiszer-hulladék mennyiségének csökkentése és a biomassza fenntartható módon történő felhasználása.

Különös hangsúly esik arra, hogy a hulladékból erőforrás váljon. többet kell tenni a hulladékkezelés csökkentése, az újrafeldolgozás és az újrahasznosítás, valamint a pazarló és káros gyakorlatok (például hulladéklerakás) felszámolása érdekében. Nem utolsósorban az éghajlatváltozás miatt a vízstressz Európa egyre több részét érinti, és a víz hatékonyabb felhasználása érdekében is további cselekvésre van szükség.

A természeti erőforrások árainak emelkedése, a szűkösség és az importtól való függés miatt Európa versenyképessége és fenntartható növekedési kapacitása az erőforrás-hatékonyság javításától függ a gazdaság teljes területén. **Az erőforrás-hatékonysággal kapcsolatban a környezetvédelmi cselekvési program olyan mutatók és célértékek meghatározására hív fel,** amelyek iránymutatást adnak a köz- és magánszféra döntéshozóinak.

Az erőforrás-hatékony gazdaság előnyei számos ágazatban érezhetők. **A környezetvédelmi technológiák és szolgáltatások jelentős sikertörténetet** jelentenek: a foglalkoztatás évente 3 %-kal bővül ezen a területen. Az ökoipar globális piacának értéke jelenleg ezermilliárd euróban mérhető, amely az előrejelzések szerint a következő 10 évben megduplázódik. Ez jó hír azon európai vállalatok számára, amelyek már most globális piacvezetők az újrafeldolgozás és az energia-hatékonyág területén.

3. A harmadik cselekvési terület az **emberi egészséget és jóllétet** fenyegető veszélyekkel kapcsolatos, ilyenek például az levegő és a vizek szennyezése, a túl magas zajszintek és a mérgező vegyi anyagok.

Az Egészségügyi Világszervezet szerint Európában az összes haláleset akár 20%-a is a környezeti stresszforrásoknak tudható be. Európában már szigorú követelmények vonatkoznak a levegő minőségére, de a szennyezés sok városban továbbra is az elfogadható szint felett van. A környezetvédelmi cselekvési program kötelezettségvállalásokat határoz meg a meglévő szabályozás végrehajtásának javítására, valamint a levegő- és a zajszennyezés további csökkentésének biztosítására. A környezetvédelmi cselekvési program ugyancsak meghatároz egy, a **nem toxikus környezetre** vonatkozó hosszú távú jövőképet és javasolja a termékekben lévő, különösen a hormonális rendszer működését megzavaró vegyi anyagok és vegyi keverékek felhasználásával összefüggő kockázatok kezelését. Ezzel párhuzamosan a cél egy olyan, a tudásba történő fokozott beruházással kombinált és előrejelezhetőbb keret létrehozása, amelynek célja az innováció és a fenntarthatóbb megoldások kidolgozásának bátorítása.

Szilárd alap

Az alábbi négy kiemelt célkitűzéssel az új program egy olyan „támogató keretrendszert” tartalmaz, amely segíti Európát ezen célok elérésében: a jogszabályok jobb végrehajtása és jobb tájékoztatás a tudásalap fejlesztése révén, több és jobb befektetés a környezetbe, valamint a környezeti követelmények és megfontolások teljes körű integrálása az egyéb szakpolitikákba.

4. A meglévő jogszabályok jobb **végrehajtása** számos előnyt biztosít. Egy, a Bizottság számára készített 2012. évi tanulmány becslése szerint a hulladékra vonatkozó uniós szabályozás teljes körű végrehajtása évente 72 milliárd euró megtakarítást eredményezne, az uniós hulladékgazdálkodási és -újrahasznosítási ágazat éves üzleti forgalmát 42 milliárd euróval növelné és 400 000 munkahelyet teremtené 2020-ig. Megfelelő végrehajtás esetén az unió környezetre vonatkozó szabályozása a környezeti előnyök mellett egyenlő versenyfeltételeket és lehetőségeket is teremtené a közös piacon a fenntartható beruházásokhoz.

A környezetvédelmi cselekvési program elismeri, hogy a környezeti problémák megértésének javítása, valamint az emberek saját környezetük fejlesztésében történő segítése során fontos az információkhoz való fokozottabb nyilvános hozzáférés. Elismeri, hogy szükség van egy továbbfejlesztett

© iStock/Wavebreakmedia Ltd

© iStock

vizsgálati és felügyeleti rendszerre, valamint a környezetvédelmi ügyekkel kapcsolatos igazságszolgáltatás jobb elérhetőségére.

5. A tudományos kutatás, a környezetvédelmi fejlesztések monitorozása és jelentése azt jelenti, hogy a környezettel kapcsolatos megértésünk állandóan javul. Ezt a **tudásbázist** még inkább elérhetővé kell tenni az állampolgárok és a politikai döntéshozók számára, biztosítandó ezzel, hogy a szakpolitika továbbra is a környezet állapotának biztos megértésén alapuljon. Ugyanakkor ezen a területen a politika kialakításában továbbra is az elővigyázatosság elve¹ jellemzi az unió hozzáállását.

Jelenlegi tudásunk azt mondja, hogy azonnali cselekvésre van szükség az olyan területeken, mint az éghajlatváltozás, a fajvesztés, a környezeti küszöbértékek és az ökológiai fordulópontok; ezek azonban összetett problémák és a leg-hatékonyabb módszerek kidolgozásához tovább kell javítanunk megértésünket. A környezetvédelmi cselekvési program célja e kihívások kezelése az adatok és információk uniós-szerte történő gyűjtésével, kezelésével és felhasználásával kapcsolatos módszerek fejlesztése, a tudásban mutatkozó hiányosságok felszámolását szolgáló kutatásba történő beruházás, valamint az új és felmerülő kockázatok még szisztematikusabb megközelítésének kidolgozása révén.

6. A termékek, a szolgáltatások és a közpolitikák esetében **állami és magánforrásokból származó beruházásokra és innovációra** lesz szükség a programban meghatározott célkitűzések érdekében. Ez csak akkor történik meg, ha megfelelő módon figyelembe vesszük a környezetre gyakorolt hatásokat, és ha a **piaci jelzések** is tükrözik a környezet tényleges költségeit. Ehhez következetesebben kell alkalmazni a „szennyező fizet” elvet, meg kell szüntetni a környezeti szempontból káros támogatásokat, az adózásban át kell helyezni a súlypontot a munkáról a szennyezésre, illetve bővíteni kell a környezeti áruk és szolgáltatások piacait. Konkrét példaként a környezetvédelmi cselekvési program azt javasolja, hogy a 2014-2020-as időszakban az unió költségvetésének legalább 20%-át fordítsák az éghajlatváltozás enyhítésére és a hozzá való alkalmazkodásra. A vállalatok egyre inkább látják azokat az előnyöket, amelyeket az öko-innováció fokozása és az új technológiák bevezetése, vállalkozásuk környezetre gyakorolt hatásának mérése, valamint a környezeti információknak az éves jelentéseikben a befektetőik és vásárlóik számára történő nyilvánosságra hozatala jelent. A környezetvédelmi cselekvési program néhány olyan módot is meghatároz, amelyekkel ezt tovább lehet fejleszteni.

7. A program negyedik támogató feltétele a környezetvédelmi megfontolásoknak a többi uniós (például a regionális-, az agrár-, a halászati, az energia- és a közlekedés-) politikákba való fokozottabb **integrálása**. A politikai kezdeményezések környezeti, társadalmi és gazdasági hatásainak rendszeres értékelése és a környezeti hatásvizsgálatra vonatkozó szabályok teljes körű végrehajtása jobb döntéshozatalt, valamint számos előnyt hozó, koherens politikai megközelítéseket biztosítanak.

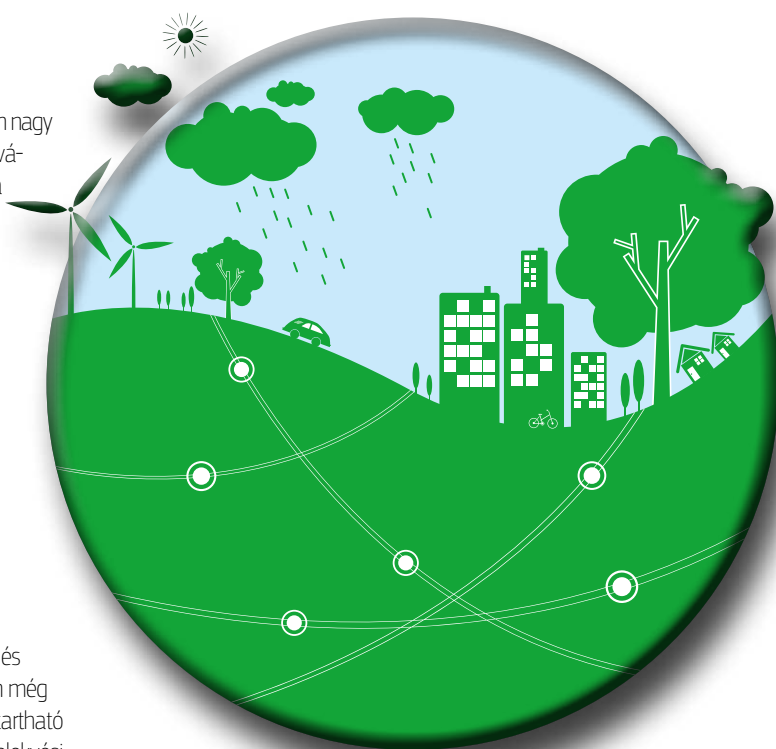
¹ Az Európai Unió működéséről szóló szerződésben (EUMSZ) meghatározottak szerint az elővigyázatosság elve azt célozza, hogy kockázat esetén megelőző jellegű döntéshozatallal a környezet magasabb szintű védelmét lehessen biztosítani. http://europa.eu/legislation_summaries/consumers/consumer_safety/l32042_hu.htm

Helyi, regionális és globális kihívások

A programot két további kiemelt célkitűzés egészíti ki.

8. Az első célja a **városok fenntarthatóságának javítása**. Az Unióban nagy a népsűrűség és 2020-ra várhatóan lakosságának 80%-a városi és városkönyvi területeken fog élni. A városok nagy része ugyanazoktól a környezeti problémáktól szenved, ilyenek többek között a levegőtisztasággal kapcsolatos aggodalmak, a nagyfokú zajszennyezés, az üvegházhatású gáz kibocsátás, a vízhiány és a nem megfelelő hulladékkezelés. E problémák kezelése együttműködést igényel. Ezért célja a környezetvédelmi cselekvési programnak, hogy támogassa és bővítse az innovációt támogató kezdeményezéseket és a bevált gyakorlatok megosztását a városok között. A cél, hogy **2020-ra a legtöbb uniós város bevezesse a fenntartható városfejlesztéssel és tervezéssel kapcsolatos politikákat** és igénybe vegye az erre a célra szolgáló uniós forrásokat.

9. Az utolsó prioritás a **szélesebb körű globális kihívásokkal** kapcsolatos. A környezetvédelmi cselekvési programban szereplő számos kiemelt célkitűzést csak partnerszágokkal történő együttműködés, vagy egy globális megközelítés részeként lehet elérni. Az EU és tagállamai elkötelezték az iránt, hogy a Rio+20 konferencia nyomán még hatékonyabban működjenek együtt a nemzetközi partnerekkel a fenntartható fejlődési célkitűzések elfogadása érdekében. A környezetvédelmi cselekvési program olyan további lépéseket is javasol, amelyek megtételével tovább lehet csökkenteni a környezetre gyakorolt hatásokat az EU határain kívül is. A „jólét bolygónk felélése nélkül” globális cél.

© iStock

© iStock

Hivatkozások

A 2020-ig tartó időszakra szóló általános uniós környezetvédelmi cselekvési programról itt találhat további részleteket:

<http://ec.europa.eu/environment/newprg/index.htm>

Ezen kívül a Környezetvédelmi Főigazgatóság honlapja további részletes információkat is tartalmaz a szakpolitikákról és intézkedésekről:

http://ec.europa.eu/environment/index_hu.htm